

Χανιώτικα νέα
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ 22 Σεπτεμβρίου 2018

διαδρομές

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ / ΤΕΧΝΕΣ / ΙΣΤΟΡΙΑ / ΒΙΒΛΙΑ / ΜΟΥΣΙΚΗ / ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΣΤΗΝ ΕΝΔΟΧΩΡΑ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

“Αγνωστες” στράτες

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

diadromes@haniotika-nea.gr

editorial

Καθώς αλλάζουν οι εποχές, οι "διαδρομές" ανηφορίζουν προς τα ορεινά του Νομού Χανίων, για να ανακαλύψουν πανέμορφα μονοπάτια βαμμένα στα χρώματα του φθινοπώρου, άγνωστα στον πολύ κόσμο. Στα Παλαιά Ρούματα, δύο καταπράσινες διαδρομές, το Φαράγγι του Βαβουλέδω και το "Κρυφό Σχολεϊό" στο Χαμαλεύρι με πελώριες καστανιές και σκιερά πλατάνια. Σε Μεσκλά - Ζούρβα, το μικρό αλλά εντυπωσιακό φαράγγι του Σαρακηνού με τις επιβλητικές πόρτες. Στην Πανέθημο, το ομώνυμο μονοπάτι, στο οποίο μάλιστα σχηματίζονται μικροί καταρράκτες κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Στον Αποκόρωνα, το δάσος του Ορπακιά, με τα αιωνόβια δέντρα και τα λιθόστρωτα μονοπάτια. Μικροί θησαυροί, δώρα της φύσης, που περιμένουν να τους ανακαλύψουμε!

«Τους είπαμε: όπλα εμείς δεν έχουμε και άντρες δεν μαρτυρούμε και να μας εσκοτώσετε τίποτε δεν θα πούμε. Μετά μας κάψανε».

Ενα ντοκιμαντέρ/performance που αφηγείται την ιστορία της Κατοχής από την πλευρά των γυναικών, αναδεικνύοντας πτυχές που ελάχιστα έχουν ερευνηθεί, θα παρουσιαστεί την Παρασκευή 28 Σεπτεμβρίου στις 8:30 μ.μ. στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων.

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Ντοκιμαντέρ για τη γυναικεία Αντίσταση στην Κρήτη

εκτελέσεις και το κάψιμο των χωριών, την πείνα, τα καταναγκαστικά έργα, τον εκτοπισμό, το φόβο που δεν έφυγε ποτέ από μέσα τους. Διηγούνται ακόμη τον καθημερινό αγώνα τους για επιβίωση, τις πράξεις αντίστασης τους κατά των Γερμανών, την αλληλεγγύη μεταξύ τους και θίγουν τον ρόλο των δωσίλογων στις φρικαλεότητες που διέπραξαν οι Γερμανοί. Όπως αναφέρεται στο σχετικό ΔΤ, «Σε αλληπάλλα ταξίδια τους στην Κρήτη από την άνοιξη του 2016 ως το φθινόπωρο του 2018, οι σκηνοθέτριες πήραν πολλές συνεντεύξεις από επιζήσασες της Κατοχής, ηλικίας σήμερα 80 έως 100 ετών. Με αμεσότητα και διαύγεια που συγκλονίζει, εξιστορούν τις

Ζωής Βλάσση και Νατάσας Ταπάκη από το Ρέθυμνο. Στην ταινία συνεργάζεται επίσης η κολεκτίβα φωτογράφων και εικονοληπτών Obscura Lab επίσης από το Ρέθυμνο. Το ντοκιμαντέρ έκανε πρεμιέρα τον περασμένο Ιανουάριο στην Φρανκφούρτη, όπου γνώρισε θερμή υποδοχή από κοινό και Τύπο. Η ταινία συγχρηματοδοτήθηκε μέσω του Crowdfunding-Initiative του Aventis Foundation και του Πολιτιστικού Ταμείου Frankfurt Rhein Main. Διοργανωτές: be-frankfurt και Obscura Lab. Με την υποστήριξη του γερμανικού Υπουργείου Εξωτερικών

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ. 3 - Πολιτισμός

σελ. 4 - 5 ~ "Αγνωστες" στράτες

σελ. 6 ~ Πολιτισμός

σελ. 7 ~ Παιδότοπος

σελ. 8 ~ Υγεία & Βότανα

σελ. 9 ~ Ιστορία της Ιατρικής

σελ. 10 ~ Αφορμή, βιβλία

22/9

Ζωγραφιά, Λοίζος Λουίζα Φωκάς

23/9

Πολυξένη Ιριδα Ξανθίτη Ξανθούλα

24/9

Περσεφόνη Θέκλα Μυροίνη, Μυρτιδιώτισσα, Μυρτώ

25/9

Ευφροσύνη

27/9

Ζήνων Καλλίστρατος

28/9

Χαρίτων Κυριάκος

γιορτάζουν

τεύχος 797
Εβδομαδιαίο Πολιτιστικό Ενθετο της εφημερίδας "Χανιώτικα Νέα"

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ: ΧΑΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ - ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΗ Α.Ε.

ΙΔΡΥΤΗΣ: Γιάννης Ε. Γαρεδάκης
ΕΚΔΟΤΗΣ: Μανώλης Α. Γαρεδάκης
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Παρασκευάς Ν. Περάκης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ "ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ": Ελευθερία Μ. Κουμή

ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

Γιώργος Δρακάκης, Γιώργος Κώνστας, Γιάννης Λυβιάκης, Δημήτρης Μαριδάκης, Γιάννα Μαρουλοσφάκη, Βασιλική Τωμαδάκη, Ελένη Φουντουλάκη

ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ:

Δέσποινα Βάλλα, Νίκη Ξυφανταράκη, Ελένη Σταυρίδη
ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ: Νεκτάριος Κακατσάκης
ΠΙΣΤΕΤΕΣ: Hussein Rajajiftkhar, Γιάννης Περάκης, Γιώργος Στεφανάκης

ΣΥΝΤΑΞΗ: Εμπορικό Κέντρο "Ερμής" (Μπουνιαλή 11-19) τηλ. 28210 51.003 - 6, fax 28210 51.007
e-mail: info@haniotika-nea.gr

ΓΡΑΦΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ: Καραϊσκάκη 49, τηλ. 28210 70.563 - 6 fax 28210 91.900
Διαφημιστικό Τμήμα: Εύα Κουμή τηλ.: 2821070.563 - 6
e-mail: ads@haniotika-nea.gr

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΟ Κ.Α.Μ.

"Αγαπημένα πρόσωπα από την αλψμόνητη πατρίδα"

Εκθεση φωτογραφίας των αγαπημένων προσώπων από την Αλψμόνητη Πατρίδα της Καρδιάς, την πολύπαθη και χιλιοτραγουδισμένη Ιωνία, διοργανώνει η δελφότητα Μικρασιατών Ν. Χανίων «Ο Άγιος Πολύκαρπος» στο πλαίσιο των εκδηλώσεων Τιμής και Μνήμης για την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Η έκθεση θα πραγματοποιηθεί σε συνεργασία με την ΚΕΠΠΕΔΗΧ ΚΑΜ στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου (ΚΑΜ), από την Τρίτη 25 Σεπτεμβρίου έως και την Δευτέρα 8 Οκτωβρίου. Στο κλείσιμο της έκθεσης και ώρα 8 μ.μ. θα προβληθεί μικρασιατική ταινία. Η επόμενη δράση θα πραγματοποιηθεί στον Ιερό Ναό Αγίου Χαραλάμπους στα Λενταριανά από 14 έως 16 Οκτωβρίου, σε συνεργασία με την Ιερά Μητρόπολη Κυδωνίας και Αποκορώνου και την Ενορία Αγίου Χαραλάμπους Λενταριανών. Όπως αναφέρεται στο σχετικό Δ.Τ., «Πρόκειται για ένα προσκύνημα εικόνων και ιερών κειμηλίων που αναφέρονται στα θρησκευτικά μας πιστεύω και έχουν μεταφερθεί από την Μικρά Ασία από τους ξεριζωμένους αδελφούς μας. Για τα εκθέματα θα έχουν ληφθεί όλα τα αναγκαία μέτρα φύαξης και προστασίας». Οποιοι θέλουν να προσφέρουν για τις ανάγκες των δράσεων εικόνες και φωτογραφίες να επικοινωνήσουν μέχρι το Σάββατο 22 Σεπτεμβρίου στα τηλέφωνα: 6972227065 Στέλλα Γκοζάνη - Χαριτάκη Πρόεδρο Δ.Σ. 6942494680 Κυριάκο Μπαλή Αντιπρόεδρο Δ.Σ. 2821045628 Ηλέκτρα Τσίκα - Μαράκη Μέλος Δ.Σ.

ΣΤΟΝ ΚΑΚΟΠΕΤΡΟ Αποκαλυπτήρια Μνημείου

Την Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου στις 11 π.μ., η Ένωση Αγωνιστών Εθνικής Αντίστασης 1941-45 ΕΟΚ νομού Χανίων, αποκαλύπτει το ανεργθέν υπ' αυτής Μνημείον στο Κακόπετρο, στη μνήμη του απαχνοισθέντος ήρωα Ιερωνυμάκη Νικολάου του Ιωσήφ, κατά την 28η Αυγούστου 1944 από τα Γερμανικά Στρατεύματα Κατοχής.

ΣΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ Παρουσίαση βιβλίου Κων/νου Φουρναράκη

Η παρουσίαση του βιβλίου του Κων/νου Φουρναράκη με τίτλο «Το ποίημα του Χατζημικάλη Γιάνναρη, Γάμος Κρητικός εις Λάκκους Κυδωνίας, 1864», την Τετάρτη 26 Σεπτεμβρίου στις 7 μμ στο Πνευματικό Κέντρο Χανίων.

Στην έκθεση, σε επιμέλεια του ιστορικού τέχνης Μανόλη Καρτεράκη, συμμετέχουν με έργα τους οι εικαστικοί Λαμπρινή Μποβιάτσου, Μιράντα Σκυλουράκη & Αλίκη Χιωτάκη. Η έκθεση πραγματοποιείται την έννοια της πόλης ως ένα σύνολο αποτυπωμάτων προσωπικής και συλλογικής μνήμης από βιώματα των πολιτών της στον χρόνο, έχοντας ως άξονα αναφοράς το Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων.

Όπως αναφέρει ο επιμελητής της έκθεσης, Μανόλης Καρτεράκης: «Στον υπάρχοντα χώρο του Μουσείου-μνημείου, τα εύθραυστα υλικά κατάλοιπα της Αρχαιότητας συναντώνται στο παρόν με τις ζωντανές ματιές των πολιτών, μέσα από έναν υποβλητικό διάλογο με συνειρμούς και σύμβολα που απορρέουν από τις εικαστικές δημιουργίες τριών σύγχρονων γυναικών καλλιτεχνών που ζουν και εργάζονται στην πόλη των Χανίων, οι οποίες επίμονα – αν όχι επίπονα – προβληματίζονται στα έργα τους με τα (δια)προσωπικά σπαράγματα της βιωμένης μνήμης τους. Θέτοντας υπαρξιακά ερωτήματα σε πρώτο πρόσωπο, αναζητώντας ωστόσο εναγώνια μέσα σε αυτά την σχέση με τον Άλλο, οι τρεις εικαστικοί προσπαθούν να συγκρατήσουν, αλλά και να επικοινωνήσουν τα ζητούμενά τους, εικονοποιώντας τα με υλικά και μέσα ευαίσθητα, όπως το σχέδιο, θερμά, γήινα αλλά και εύθραυστα, όπως το χαρτί ή το χώμα, ή σχεδόν άυλα, όπως το βίντεο, αλλά και προσωπικά, όπως τα καθημερινά αντικείμενα που έχουν

ΣΤΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Εκθεση σύγχρονης τέχνης

Εκθεση σύγχρονης τέχνης με τίτλο “Memento (a)tori: ενθυμού & μη λησμονεί” εγκαινιάζεται την Παρασκευή 28 Σεπτεμβρίου στις 7 μ.μ. στο Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων, στο πλαίσιο του εορτασμού για τις “Ευρωπαϊκές Ημέρες Πολιτιστικής Κληρονομιάς” τον οποίο συμμετέχει η Εφορεία Αρχαιοτήτων Χανίων σε συνδιοργάνωση με την Περιφέρεια Κρήτης-Περιφερειακή Ενότητα Χανίων και τον Δήμο Χανίων.

επιλέξει.»

Ο εικαστικός διάλογος των σύγχρονων έργων με τον μνημειακό

χώρο, αλλά και με τα ευρήματα της συλλογής του Μουσείου, εμπλουτίζεται με επιλεγμένα επιτύμβια επι-

γράμματα από την Παλατινή Ανθολογία, ποιήματα του Κ. Π. Καβάφη, καθώς

και θησαυρίσματα από κείμενα των Αγ. Αυγουστίνου, Roland Barthes και Irvin Yalom, τα οποία συμπληρώνουν την ποιητική διαδρομή στην παλιμψοπητή μνήμη της πόλης.

Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 31 Οκτωβρίου και θα λειτουργεί Δευτέρα 1 μ.μ. - 8 μ.μ., Τρίτη έως Κυριακή 8 π.μ. - 8 μ.μ.. Ξεναγήση στην έκθεση από τον επιμελητή της θα γίνει την Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου στις 12 το μεσημέρι.

Το Σαββατοκύριακο του εορτασμού 29 & 30.09.2018 η είσοδος στα μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους της Περιφερειακής Ενότητας Χανίων θα είναι ελεύθερη.

Μουσικές εκδηλώσεις

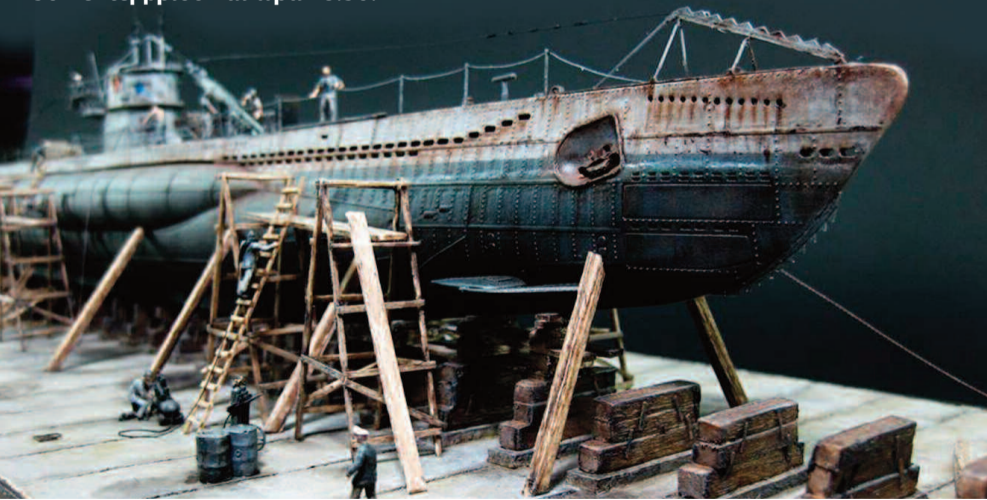
Παράλληλες δράσεις της έκθεσης είναι δύο μουσικές εκδηλώσεις από το μουσικό σύνολο “Ex Silentio” με τραγούδια από τη μεσαιωνική Ιταλία, Ισπανία και Γαλλία, μουσική από την Ανατολική Μεσόγειο και έργα των Κρητικών Λεονταρίτη και De Laudis. Η πρώτη (σύντομη παρουσίαση) θα πραγματοποιηθεί τη βραδιά των εγκαινίων, Παρασκευή 28 Σεπτεμβρίου στις 8 μ.μ. στο Αρχαιολογικό Μουσείο Χανίων, Ναός Αγ. Φραγκίσκου και η δεύτερη, μια συναυλία με ελεύθερη είσοδο, θα πραγματοποιηθεί την Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου στις 8 μ.μ. στο Βενιζέλειο Ωδείο Χανίων (θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας).

Ερμηνεύουν οι μουσικοί: Δημήτρης Κούντουρας (φλάουτο με ράμφος, μπαρόκ φλάουτο και μουσική διεύθυνση), Θεοδώρα Μπάκα (φωνή), Πάνος Ηλιόπουλος (τσέμπαλο), Σοφία Λαμπροπούλου (κανονάκι).

Η 19η Ετήσια Εκθεση – Διαγωνισμός Στατικού Μοντελισμού θα πραγματοποιηθεί στην Πύλη “Sabbionara”, από 28 έως 30 Σεπτεμβρίου. Σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση, κάθε διαγωνιζόμενος πρέπει να υποβάλλει μέχρι την 24η Σεπτεμβρίου και ώρα 23:59 μέσω της ιστοσελίδας του Ομίλου <http://www.modelhania.gr> ή εναλλακτικά, μέσω έντυπης μορφής συμπληρωμένο το δελτίο συμμετοχής στο οποίο θα περιγράφονται τα στοιχεία του μοντέλου συμμετοχής του. Η παραλαβή των εκθεμάτων θα γίνει την Πέμπτη 27 Σεπτεμβρίου κατά τις ώρες 14:00 - 21:00. Η έκθεση θα είναι ανοικτή για το κοινό ως εξής: Παρασκευή 28 Σεπτεμβρίου 14:00 έως 21:00, Σάββατο 29 Σεπτεμβρίου 15:00 έως 21:00, Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου 10:00 έως 18:00. Το Σάββατο 29 Σεπτεμβρίου, θα πραγματοποιηθεί η διαδικασία κριτικής των μοντέλων (11:00 έως 15:00). Η τελετή λήξης και απονομής των βραβείων του διαγωνισμού, θα γίνει την Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου και ώρα 18:30.

ΣΤΗΝ ΠΥΛΗ ΣΑΜΠΙΟΝΑΡΑ

Εκθεση - Διαγωνισμός Στατικού Μοντελισμού

ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΣΤΟ Κ.Α.Μ.

Με μία performance ολοκληρώνεται αύριο Κυριακή η εικαστική έκθεση της Ευδοξίας Σταφυλαράκη με τίτλο: “(α)συνέχεια” που πραγματοποιείται στο χώρο του Κέντρου Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου (Κ.Α.Μ.) σε συνδιοργάνωση με τον Δήμο Χανίων και την Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ. Η performance, μία εγκατάσταση με ζωντανά εκθέματα θα παρουσιαστεί από τις 8 μ.μ. μέχρι τις 10 μ.μ.

“(α)συνέχεια”

Όπως αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση, η έκθεση «πραγματοεύεται τη συνέχεια και τα σημεία ασυνέχειας στο χωροχρόνο, τις μεταβάσεις από μία κατάσταση σε μία άλλη και τη προσπάθεια του ανθρώπου να προσαρμοστεί στις νέες μεταβλητές πραγματικότητες. Περιλαμβάνει γλυπτά, εγκατάσταση και βίντεο και μεταβάλλεται καθημερινά». Είσοδος ελεύθερη.

8^ο Φεστιβάλ Δήμου Πλατανιά

Πολιτισμός Τουρισμός

in

Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου 2018
πλατεία Πλατανιά 19.30 – 22.30

Μια μεγάλη γιορτή για το Κρητικό Κρασί και τα παράγωγα του
Γνωρίζουμε και Συμμετέχουμε στην παραγωγή κρασιού και τσικουδιάς.
Γευόμαστε Κρητικά προϊόντα με βάση το Κρασί.
Δοκιμάζουμε Κρητικό κρασί και προϊόντα της Κρητικής Γης.
Διασκεδάζουμε με Παραδοσιακές Μουσικές και Χορούς!

Δευτέρα 24 Σεπτεμβρίου 2018
Εμπορικό Κέντρο OLEA Πλατανιάς 19.30 – 22.30

Δοκιμάζουμε Κρασί και Προϊόντα της Κρητικής Γης.
Διασκεδάζουμε με Μουσικές και Χορούς!

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ με ΔΩΡΕΑΝ ΚΕΡΑΣΜΑΤΑ

Γνωρίζουμε τα
προϊόντα της
Κρητικής Γης
και τον πολιτισμό
των ανθρώπων της

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΚΩΣΤΑΣΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗΔΗΜΗΤΡΗΣ
ΜΑΡΙΔΑΚΗΣ

ΣΤΗΝ ΕΝΔΟΧΩΡΑ ΤΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

“Άγνωστες” στράτες

ΣΤΑ ΠΑΛΑΙΑ ΡΟΥΜΑΤΑ

Φαράγγι Βαβουλέδω- “Κρυφό σχολειό”, Χαμαλεύρι

Δύο άγνωστες, πανέμορφες, καταπράσινες διαδρομές βρίσκονται καλά “κρυμμένες” στα ορεινά Παλαιά Ρούματα του Δ. Πλατανιά, πρόκειται για το Φαράγγι του Βαβουλέδω και το “Κρυφό Σχολειό” στο Χαμαλεύρι.

Για τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τόσο περιβαλλοντικά όσο και ιστορικά, των ξεχωριστών αυτών διαδρομών μας μίλησε ο γεωπόνος και πρόεδρος του Αγροτικού Συνεταιρισμού Παλαιών Ρουμάτων, Γιώργος Μοτάκης. Η διαδρομή για το φαράγγι του Βαβουλέδω ξεκινά από τον ομώνυμο οικισμό, με περπάτημα μίας ώρας μέσα σε ένα πράσινο τοπίο με ελιές, καστανιές τις οποίες διέρχεται ρέμα. Οι περιηγητές εκεί θα δουν τη βυζαντινή, δίκλιτη εκκλησία του Αγ. Βασιλείου και του Τιμίου Σταυρού. Μέσα από το φαράγγι διέρχεται μονοπάτι με σηματοδότηση που κάνει την περιήγησή

πιο εύκολη. Υπάρχουν επίσης παγκάκια και πηγή νερού για τους περιηγητές. Προχωρώντας παράλληλα του ποταμιού, κατά μήκος του Φαραγγιού “ξεδιπλώνεται” η ιδιαίτερη κλωρίδα και πανίδα της περιοχής με ενδημικά φυτά, καστανιές, πλατάνια, θαμνώδη φυτά, φασκομηλιές, και προς το τέλος της διαδρομής ελαιώνες. Κοντά στον οικισμό Ληδιανά το φαράγγι ενώνεται με το φαράγγι του Τραχινού και συνεχίζει την πορεία του ως το κέντρο των Παλαιών Ρουμάτων, τα Αρχοντικά.

“Κρυφό σχολειό”

Σε μεγαλύτερο υψόμετρο από το Φαράγγι Βαβουλέδω και νοτιοδυτικά βρίσκεται το “Κρυφό σχολειό”, στην περιοχή Χαμαλεύρι. Πρόκειται για ένα τοπίο σπάνιας ομορφιάς με καστανόδασος και υπερ-αιωνό-

στράτες άγνωστες σε πολύ κόσμο, όχι τόσο διαφημισμένες, αλλά με τη δική τους ξεχωριστή ομορφιά αποζημιώνουν με τον καλύτερο τρόπο τον επισκέπτη. Μικρά μνημεία της Κρητικής φύσης όπως μονοπάτια, μικρά φαράγγια, πράσινες διαδρομές, ιδανικά για καθημερινές εξορμήσεις για μια οικογένεια, μια ομάδα περιπατητών, ένα ζευγάρι. Ορισμένες από αυτές τις “άγνωστες στράτες” παρουσιάζουμε στις σημερινές “διαδρομές”.

Σε μεγαλύτερο υψόμετρο από το Φαράγγι Βαβουλέδω και νοτιοδυτικά βρίσκεται το “Κρυφό σχολειό”, στην περιοχή Χαμαλεύρι. Εκεί κάτω από τις πελώριες καστανιές και τα σκιερά πλατάνια βρίσκεται καλά κρυμμένος ένας από τους άγνωστους θησαυρούς της Κρήτης: ο ναός του Αγ. Γεωργίου που στα χρόνια της Τουρκοκρατίας λειτουργούσε ως “Κρυφό Σχολειό”. Φωτ. Παύλος Μπουζάκης.

βια πλατάνια. Εκεί κάτω από τις πελώριες καστανιές και τα σκιερά πλατάνια κρύβεται καλά ένας από τους άγνωστους θησαυρούς της Κρήτης: ο ναός του Αγ. Γεωργίου που στα χρόνια της Τουρκοκρατίας λειτουργούσε ως “Κρυφό Σχολειό”. Το “Κρυφό Σχολειό” βρίσκεται σχεδόν μέσα σε ένα βράχο που τα παλιότερα χρόνια καλύπτονταν από έναν αζιλακα (μεγάλο φυτό) τον οποίο έπρεπε να παραμερίσεις για να μπεις στην σπηλιά. Σύμφωνα με τις αφηγήσεις ντόπιων, εκεί μάθαιναν Γράμματα τα χριστιανόπουλα της ευρύτερης περιοχής και όταν οι Οθωμανοί ανακάλυψαν ότι λειτουργούσε σχολείο από τον ιερέα - δάσκαλο, έσφαξαν τα παιδιά μαζί με τον κληρικό. Μάλιστα, είχαν βρεθεί οστά μικρών παιδιών και ενός ενήλικου θαμμένα κάτω από το πάτωμα του “Κρυφού Σχολειού”.

Όπως ανέφερε ο κ. Μοτάκης από παλιότερες δημοτικές αρχές, είχε γίνει μια προσπάθεια ανάδειξης της περιοχής με παγκάκια, ξύλινους φράχτες κ.λπ., όμως σήμερα η περιοχή παραμένει αφημένη στο πέρασμα του χρόνου. Σε μερικά σημεία το Φαράγγι έχει βάθος 100 μέτρα και για αυτό χρειάζονται πινακίδες, καθαρισμοί, μεταλλικοί φράχτες για προστασία από κατολισθήσεις κ.ά., τόνισε.

ΣΕ ΜΕΣΚΛΑ - ΖΟΥΡΒΑ

Στου Σαρακηνού το φαράγγι

Από τη ρίζα των Λευκών Ορέων ξεκινάει ένα μικρό, αλλά πανέμορφο φαράγγι. Φεύγοντας από τα Μεσκλά μπαίνουμε στον δρόμο για Ζούρβα και μετά από 300 μέτρα στρίβουμε αριστερά σε ένα χωματόδρομο, στενό, καταφορικό για 400 μ. περίπου. Μετά συναντάμε μια διακλάδωση με ενημερωτική ταμπέλα από τον Δήμο Πλατανιά από όπου και ξεκινάει το φαράγγι του Σαρακηνού. «Είναι ένα μικρό φαράγγι, βατό, ειδικά το καλοκαίρι έχουμε πραγματοποιήσει πολλές επισκέψεις και με μαθητές. Απαιτείται μιάμιση ώρα περπάτημα για να το περάσεις» μας εξηγεί ο κ. Σταύρος Μπαδογιάννης, πρόεδρος του Ορειβατικού Συλλόγου Χανίων που χάρις στις προσπάθειες των μελών του διαχρονικά έχουν αναδειχθεί δεκάδες μονοπάτια, διαδρομές, φαράγγια στα όρια του Νομού. Μαγικό σημείο της διαδρομής οι “πόρτες”. Στα μέσα περίπου της διαδρομής, δύο τεράστιοι

βράχοι “συναντιούνται” αφήνοντας μια μικρή διέξοδο. «Είναι ένα μαγευτικό σημείο αλλά δεν είναι το μόνο. Το φαράγγι έχει πράσινο με πολλά πλατάνια, και στην ουσία προ-

σφέρει μια κυκλική διαδρομή που μπορεί ο καθένας να την περπατήσει» καταλήγει ο πρόεδρος του Ορειβατικού.

Αναφορικά με το όνομα, όπως γράφει και ο Αντώνης Πλυμά-

κης είναι φαράγγι του “Σαρακηνού” γιατί σύμφωνα με τους τοπικούς θρύλους, κάποιος Σαρακηνός πήδησε με το άλογο του πάνω από την κορυφή της “πόρτας”.

Αγρια
βλάστηση
σε ένα
μεγάλο μέρος
της διαδρομής.Οι πόρτες
στο φαράγγι
του Σαρακηνού.

ΣΤΗΝ ΠΑΝΕΘΗΜΟ

Όταν η φύση οργιάζει

Η είσοδος του μονοπατιού, μέσα στο οποίο η άγρια φύση οργιάζει.

Στην Πανέθημο στα ημιορεινά του Κολυμπαρίου μια ξύλινη πινακίδα σηματοδοτεί το σημείο από όπου αρχίζει το "μονοπάτι της Πανεθήμου".

Από την εκκλησία της Παναγίας στο κέντρο του χωριού ο περιπατητής μπαίνει σε μια διαδρομή 20-25 λεπτών μεγάλης φυσικής ομορφιάς και φυσικού κάλλους.

«Η διαδρομή είναι μέτριας δυσκολίας καθώς έχει κάποια δύσβατα σημεία.. Είναι απίστευτης ομορφιάς, με φυσικές πηγές, υπεραιωνόβια πλατάνια, κυπαρίσσια, αγριελιές, ιτιές και πολλά άλλα δέντρα. Μέσα στη διαδρομή σχηματίζονται και καταρράκτες τον χειμώνα, ενώ στη γούρνα που βρίσκεται σε αυτή πρωτοέμαθα κολύμπι εγώ και πολλά παιδιά της εποχής μου» μας αναφέρει ο Σπύρος Καραπαδάκης πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου του χωριού.

Οι καταρράκτες τον χειμώνα.

Στη διαδρομή του μονοπατιού παλιότερα οι χωρικοί είχαν κήπους, λειτουργούσαν ρακοκάζανα και αξιοποιούσαν το νερό της περιοχής.

«Όταν ήλθε το νερό άρδευσης πριν από 30 χρόνια περίπου, το μονοπάτι εγκαταλείφθηκε. Επαψαν οι άνθρωποι να φυτεύουν εκεί, οργίασε η άγρια βλάστηση και το μονοπάτι έγινε... ζούγκλα. Τελευταία δραστηριοποιήθηκαν οι νέοι της Πανεθήμου και ο Πολιτιστικός Σύλλογος.

Με πολλή εθελοντική εργασία φτιάξαμε το μονοπάτι, τοποθετήσαμε κάγκελα και μια γέφυρα.

Όλο το καλοκαίρι καθημερινά το επισκέπτονται πάρα πολλοί ξένοι. Μόνο πέρυσι υπολογίζουμε ότι πέρασαν πάνω από 1300 άτομα!» καταλήγει ο συνομιλητής μας.

ΣΤΟΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΑ

Το δάσος του Ορπακιά

Στον Δήμο Αποκόρωνα, σε ένα κοίλωμα που περιβάλλεται από 6 χωριά (Κεφαλάς, Ξηροστέρνη, Λιτσάρδα, Σούρη, Σελιά και Λικοτιναρά) βρίσκεται ο Ορπακιάς ή Ρουπακιάς. Από τον Κεφαλά είναι δυνατή η πρόσβαση και με αυτοκίνητο, ενώ από τα υπόλοιπα χωριά μπορεί να πάει κάποιος με τα πόδια. «Πρόκειται για μια περιοχή περίπου 1.200 στρεμμάτων με ένα ιδιαίτερης ομορφιάς τοπίο, που διαμορφώθηκε ως αποτέλεσμα της μακρόχρονης συνύπαρξης του ανθρώπου με τη φύση. Έχει πλούσια δασώδη βλάστηση με βελανιδιές (δρύες), κυπαρίσσια και πρίνους όπως και διάσπαρτες καλλιέργειες και βοσκοτόπια. Ταυτόχρονα διατηρεί σημαντικά απομεινάρια των παλιών αγροτικών δραστηριοτήτων όπως πετρόκτιστα μονοπάτια, ξερολιθιές και στέρνες, που αποτελούν τυπικά στοιχεία του παραδοσιακού αγροτικού τοπίου του Αποκόρωνα», σημειώνει η δρ περιβαλλοντολόγος Αλέκα Μελιάδου. Όπως εξηγεί, στον Ορπακιά μέχρι και πριν από λίγες δεκαετίες υπήρχε έντονη αγροτική δραστηριότητα, που περιλάμβανε εκτεταμένες καλλιέργειες αμπελιών, σπαρτά αλλά και καρποφόρα δέντρα (κυδωνιές, ακλαδιές, αμυγδαλιές) όπως και μπουστάνια με ξερικά είδη. «Επίσης, οι κάτοικοι των γύρω χωριών έβροσκαν εκεί τα ζώα τους, ενώ συχνά έκοβαν τα δέντρα τόσο για να διατηρήσουν τα χωράφια τους όσο και για να προμηθευτούν ξυλεία. Γύρω από αυτές τις καθημερινές ασχολίες αναπτύσσονταν και οι κοινωνικές σχέσεις, καθώς ο Ορπακιάς εκτός από πεδίο παραγωγικών δραστηριοτήτων ήταν και τόπος συνάντησης και συναναστροφής. Αποτελεί μέχρι και σήμερα τμήμα της συλλογικής μνήμης των τοπικών κοινοτήτων, ιδιαίτερα του Κεφαλά που είναι και το μεγαλύτερο χωριό της περιοχής».

«Κατά τα τελευταία 30-40 χρόνια οι καλλιεργητικές δραστηριότητες σταδιακά εγκαταλείφθηκαν. Σήμερα στους παλιούς αμπελώνες έχουν φυτρώσει κυρίως βελανιδιές και κυπαρίσσια δημιουργώντας πυκνές κατά τόπους συστάδες. Ετσι διαμορφώθηκε μια ιδιαίτερη δασική περιοχή με ένα εξαιρετικά ποικίλο, εναλλασσόμενο τοπίο που συνίσταται από συστάδες με ψηλά δέντρα βελανιδιάς και κυπαρισσιών, διάσπαρτες χαρουπιές, πουρνάρια, δάφνες, αγριελιές και πλατάνια, μικρούς ελαιώνες, βοσκοτόπια, σπαρτά και καρποφόρα δέντρα. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η κλωρίδα της περιοχής με χαρακτηριστικό παράδειγμα τον κρόκο, που αναπτύσσεται σε δάση βελανιδιάς. Αυτό όμως που προσδίδει τη μοναδικότητα στο τοπίο του Ορπακιά είναι ότι όλη αυτή η ποικιλία του φυσικού περιβάλλοντος συνοδεύεται από τις μνήμες ενός πρόσφατου παρελθόντος, με την έντονη παρουσία των ανθρώπων και των έργων τους», αναφέρει καταλήγοντας η κα Μελιάδου.

Μέσα στο δάσος του Ορπακιά διασώζονται μέχρι τις μέρες μας λιθόστρωτα μονοπάτια που εξακολουθούν να χρησιμοποιούνται από τους σημερινούς περιηγητές.

Ο Ορπακιάς εντυπωσιάζει τον επισκέπτη με τις εναλλαγές δασικών και καλλιεργητικών εκτάσεων.

Λαξευμένα πηγάδια υπάρχουν σε διάφορα σημεία του δάσους καθώς με αυτά πότιζαν τα ζώα και τα χωράφια τους στο παρελθόν οι άνθρωποι.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΕΝΤΑΞΙΑΚΗΣ ΚΟΥΛΤΟΥΡΑΣ

“Κωφοί και ακούοντες εν δράσει”

Το 6ο Πανελλήνιο Φεστιβάλ Ενταξιακής Κουλτούρας “Κωφοί και ακούοντες εν δράσει” θα πραγματοποιηθεί στα Χανιά την Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου.

Η έναρξη του φεστιβάλ, που διοργανώνουν η Περιφερειακή Ενότητα Χανίων, ο Δήμος Χανίων, οι Δ/νσεις ΠΕ και ΔΕ Χανίων και το Σωματείο ΑμεΑ Χανίων, θα γίνει την Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου στις 9 π.μ. στον Ιερό Ναό Εισοδίων της Θεοτόκου, με την τέλεση αγιασμού.

Θα ακολουθήσουν στις 11:30: στο Αρ-

χαίο Θέατρο ΑΠΤΕΡΑΣ & Κάστρο ΚΟΥΛΕ πεζοπορία, Περιβαλλοντική Περιήγηση & Εκπαιδευτική Ξεμάγνηση, στις 17:30 στο Καφέ-Μπαρ Δημοτικής Πινακοθήκης Χανίων: συνοπτική αναφορά στο νεοσύστατο Σωματείο ΕΠΑΓΡΥ-ΠΙΝΗΣΗ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ της Ιεράς Μητρόπολης Κυδωνίας – Αποκορώνου, στις 18:30: στην Πλατεία Δικαστηρίων & Παλιά Πόλη των Χανίων Πρότυπη Ποδηλατική Διαδρομή – Ευαισθητοποίηση σε θέματα Κυκλοφοριακής Αγωγής, Μικρή Διαδρομή από τα Δικαστήρια προς το Γυαλί Τζαμισί, Ενετικό Λιμάνι Χανίων, Μια Βόλτα στην Παλιά Πόλη των Χανίων με ποδήλατα, στις 19:00

στο Γυαλί Τζαμισί, Αθλητική Επίδειξη Παγκρατίου Αθλήματος, Α.Σ. Κερίτης, Ομοσπονδία Παγκρατίου Αθλήματος, Μουσικά Δρώμενα από το Μουσικό Σχολείο Χανίων, Θεατρικά Δρώμενα από το 1ο Δημοτικό Σχολείο Σούδας και το 2ο Γυμνάσιο Σούδας & Λύκειο Σούδας, Χορός και Νοηματική Γλώσσα από τον Πολιτιστικό Οργανισμό Μακεδονίας Θράκης ΕΣΑΕΙ ΕΝ ΡΟΗ, Διανομή υλικού για τον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς και τα Ολυμπιακά Αθλήματα, και στις 20:00 στο Γυαλί Τζαμισί, Κρητικοί Παραδοσιακοί Χοροί, Κρητικά Εδέσματα & προετοιμασία κολατσιού επί ποδός...

Ο Σύνδεσμος Ιστορικών Καφέ στη Γερμανία

ΜΑΡΙΑ-ΦΑΝΟΥΡΙΑ ΤΡΙΠΟΛΙΤΑΚΗ*

Συμμετοχή στο Φόρουμ των “Πολιτιστικών Διαδρομών”

Για μια ακόμη φορά ο Σύνδεσμος Ιστορικών Καφέ Ευρώπης (EHICA) με ιδρυτή και πρόεδρο τον αξιολάπητο Χανιώτη Βασίλη Σταθάκη πρόκειται να πάρει μέρος στο 8ο διεθνές συμβουλευτικό forum των “Πολιτιστικών Διαδρομών” του Συμβουλίου της Ευρώπης που θα πραγματοποιηθεί 26-28 Σεπτεμβρίου στο Görlitz της Γερμανίας.

Η τιμή και η ευκαιρία αυτή θα είναι μεγάλη για το έργο του Συνδέσμου αλλά και τη διεθνή προβολή της χώρας και ιδιαίτε- ρως του τόπου μας.

Στόχος θα είναι η προώθηση και η προστασία της πολιτιστι- κής κληρονομιάς των Ιστορικών Καφέ, γιατί όπως είπε και ο Βρετανός Ιστορικός Arnold J. Toynbee «Ο πολιτισμός είναι μια κίνηση, όχι μια κατάσταση. Είναι ένα ταξίδι, όχι ένα λιμάνι». Η συμμετοχή αυτή θα ευωδιά- σει νέες ιδέες και νέα έργα για τη διαφύλαξη αυτής της κληρο- νομιάς. Πρόκειται ουσιαστικά για μια απλή αλλά καθόλου κοινή διαφήμιση των Χανίων σε διεθνές επίπεδο. Η κληρονομιά της Ελλάδας είναι λίγο-πολύ γνωστή, αλλά ο συνεχής αγώ- νας και το ενδιαφέρον για τη διαφύλαξή της από έναν μικρό τόπο που ονομάζεται Κρήτη, Χανιά, Καφέ «Κήπος» και έναν αξιόλογο άνθρωπο, τον κ.Στα- θάκη, βελτώνει και ενισχύει την καλή εικόνα που έχτισαν οι πρόγονοί μας, οι αρχαίοι Έλλη- νες στον έξω κόσμο, μια εικόνα που βάλλεται καθημερινώς και αδιαλείπτως. Από τη συμμετοχή αυτή αναμέ- νονται νέες πρωτοβουλίες και

εταιρικές σχέσεις για τη διαφύ- λαξη της πολιτιστικής κληρονο- μιάς. Μια ακόμη επιτυχία του Συνδέσμου είναι η φιλοξενία του 10ου διεθνές συμβουλευτι- κού forum των «Πολιτιστικών Διαδρομών» του Συμβουλίου της Ευρώπης στα Χανιά μας το 2020, εν όψει και των 150 χρό- νων λειτουργίας του Καφέ «Κήπος».

Σε αυτό θα συμμετέχουν –εκτός των μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης- εκπρόσωποι από πε- ρισσότερες από 50 χώρες, φο- ρείς και ειδικοί στους τομείς του

πολιτισμού, του τουρισμού και της βιώσιμης ανάπτυξης. Στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://youtu.be/GXhsfcD5zfw> μπορείτε να παρακολουθήσετε και το επίσημο βίντεο του Συν- δέσμου της ελληνικής υποψη- φιότητας για το 2020.

Η ιδέα ξεκίνησε τον περασμένο Σεπτέμβρη στο ετήσιο forum των Πολιτιστικών Διαδρομών στην Ιταλία και ύστερα από μια σειρά συναντήσεων με τους εκάστοτε φορείς η παρουσίαση της ελληνικής πρότασης στο Λουξεμβούργο κέρδισε τις εν-

τυπώσεις και εδραίωσε τη θέση της απέναντι στην ισχυρή υπο- ψηφιότητα της Γεωργίας. Πρόκειται για ένα από τα πλέον αναμενόμενα πολιτιστικά δρώ- μενα που θα στρέψουν τις διε- θνείς ματιές στο φάρο των Χανίων.

Ευχόμαστε λοιπόν, καλή επιτυ- χία στο δύσκολο αυτό έργο που έχει αναλάβει ο πρόεδρος του Συνδέσμου κ. Σταθάκης και οι συνοδοιπόροι του.

* Η Μαρία-Φανουρία Τριπολιτάκη είναι φιλόλογος- γλωσσολόγος

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΚΟΜΙΚΣ

Συνέχεια εκδηλώσεων

Ολοκληρώνονται αυτό το Σαββατοκύριακο οι εκδηλώσεις του 2ου Chaniartoon- International Comic & Animation Festival 2018, το οποίο πραγματοποιείται στην πόλη των Χανίων.

Το πρόγραμμα στο ΚΑΜ περιλαμβάνει σήμερα Σάββατο: 18.00 - 21.45 Προβολή Ταινιών Animation μικρού μήκους 22.00 - 23.00 Αφιέρωμα στοτμήμα animation του Shanghai University of Science

Κυριακή 23 Σεπτεμβρίου 18.00 - 20.00 Προβολή Ταινιών Animation μικρού μήκους 20.15 - 20.45 Απολογισμός φεστιβάλ 21.00 - 23.00 Βραβευμένες Ταινίες του 2ου Chaniartoon Παράλληλα, συνεχίζεται στην Πύλη Σαμπιονάρα έως την Κυριακή 23 Σεπτέμβρη από 11 π.μ. έως 10 μ.μ. η έκθεση Κόμικ - Εικονογράφησης - Γελοιογραφίας.

ΣΤΟ ΩΔΕΙΟ

Συναυλία Μουσικής Δωματίου

Ο Σύνδεσμος για την Διάδοση των Καλών Τεχνών στην Κρήτη, στο πλαίσιο των ετήσιων καλλιτεχνικών εκδηλώσεων διοργανώνει συναυλία με το σύνολο μουσικής δωματίου m.i.k.r.o. quintet και την σοπράνο Δέσποινα Δρακάκη σήμερα Σάββατο 22 Σεπτεμβρίου και ώρα 20:30 στην αίθουσα θεά- τρου του Βενιζελείου Ωδείου.

ΣΤΟ ΒΕΝΙΖΕΛΕΙΟ ΩΔΕΙΟ

Δωρεάν Σεμινάριο Πιάνου - Βιολιού

Το Βενιζέλιο Ωδείο Χανίων με την υποστήριξη της Γερμα- νικής Πρεσβείας διοργανώνει σεμινάριο Πιάνου και Βιολιού στις 27, 28, 29 Σεπτεμβρίου. Το σεμινάριο απευθύνεται σε σπουδαστές μέσης σχολής και άνω. Μπορούν να συμμετέ- χουν και σπουδαστές εκτός Βενιζελείου Ωδείου. Η συμμε- τοχή είναι εντελώς δωρεάν και η παρακολούθηση ελεύθερη. Θα διδάξουν πιάνο: η κ. Τζένια Μανουσάκη και ο κ. Χρήστος Παπαγεωργίου και βιολί ο Γερμανός κ. Peter Clemente. Την Παρασκευή 28/9/2018 και ώρα 20.30 θα δοθεί συναυλία μουσικής δωματίου από τους παραπάνω μουσικούς και θα προλογίσει ο κ. Παπαγεωργίου στην αί- θουσα θεάτρου του Βενιζελείου Ωδείου.

Το Σάββατο 29/9 και ώρα 11.00 - 13.00 θα δοθεί διάλεξη ομιλία από τον κ. Παπαγεωργίου με θέμα «η κλασική μου- σική στον κινηματογράφο» (αυθεντικότητα - απομμήσεις - αντιγραφές) . Η είσοδος για το κοινό είναι ελεύθερη. Πληροφορίες για εγγραφές σπουδαστών στο σεμινάριο στην γραμματεία του Ωδείου στο τηλ. 28210 43067 καθη- μερινά.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

Για μαθητές Νηπιαγωγείου, Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου

Κλείστε έγκαιρα το ραντεβού σας στο τηλ. 28210 80090

Μουσείο ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ
Γιάννη & Ελένης Γαρεδάκη

www.typography-museum.gr
ΒΙΟΠΑ Χανίων, Σούδα

παιδοτόπος

ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ
kakatsakis@sch.gr

36ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΑΝΙΩΝ

Ο Τζακ Πατατάκης και το κλειδί της αγάπης

Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο!
«Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας πειρατής που τον έλεγαν Τζακ Πατατάκη. Ο Τζακ Πατατάκης ήταν πάντα χαρούμενος και γελαστός. Αγαπούσε τη μουσική, τα χρώματα, τα ψαράκια και τις κριτσανιστές τηγανιτές πατάτες. Ζούσε...»

Αρχή του παραμυθιού καλημέρα σας! Η αρχή μιας παραμυθοιστορίας που δημιούργησαν τα περυσινά παιδιά του 36ου Νηπιαγωγείου Χανίων έχοντας ως εμπνευστήριες τη

δασκάλα τους, τη γνωστή μας και από άλλες εργασίες μαθητών της, Μαρία Παπουτσάκη και την επίσης γνωστή μας συγγραφέα παιδικών βιβλίων και καλή μου φίλη Λιάνα Δενεζάκη. Ενός παραμυθιού με τίτλο "Το κλειδί της ευτυχίας" που δημιουργήθηκε με αφορμή το επιτραπέζιο εκπαιδευτικό παιχνίδι "Παραμυθοκάρτες - Ιστορίες από το Νησί της Φαντασίας" του Μάνου Κρόκου σε εικονογράφηση της Λιάνας Δενεζάκη, και που έγινε βιβλίο (και τι βιβλίο!) απ' τις εκδό-

σεις "Κίτρινο πατίλι". Τι όμορφη είναι η παρέα των μικρών παιδιών που ξέρουν να σπκώνουν όταν έχουν τη βοήθεια των μεγάλων, το βραβείο της αλληλεγγύης και να βρισκουν το κλειδί της αγάπης!

Συχαρητήρια Μαρία! Συχαρητήρια, Λιάνα!

Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης
δάσκαλος

Σημείωση: Εντυπωσιακά τα κουτιά με τις παραμυθοκάρτες (ιστορίες από το νησί με μουσούδες) που δημιούργησαν η Λιάνα Δενεζάκη με τον Μάνο Κρόκο. Κι αν εξάπτουν τη φαντασία των παιδιών κι αν αναπτύσσουν τον προφορικό και αφηγηματικό τους λόγο! Κι αν εμπλουτίζουν τη φαντασία τους και τη δημιουργική τους σκέψη!

Όταν ξεκίνησε το σχολείο το Σεπτέμβριο γνωρίσαμε μια κυρία που έλεγε παράξενα πράγματα. Μας έλεγε και μας λέει ακόμα ότι έχουμε δύο εαυτούς. Έναν καλό και έναν κακό. Οτι πρέπει να ξυπνάμε κάθε πρωί και πριν από όλα να ανοίγουμε το παράθυρο και να λέμε καλημέρα όμορφη μέρα. Να φοράμε ένα μεγάλο χαμόγελο στο πρόσωπο κι έτσι έχουμε μια όμορφη χαμογελαστή μέρα. Γινόμαστε ο μάγος της ζωής μας. Έτσι ξεκλειδώνουμε και το σεντούκι με την κόκκινη καρδιά που έχουν ξεχάσει κάποιοι πολύ βαθιά στην καρδιά τους και τους το ξαναθυμίζουμε. Έτσι όλοι μαζί ανακαλύπτουμε ξανά το θησαυρό της φιλίας, της αγάπης, της καλοσύνης.

Λίγο πριν το Πάσχα ήρθε και μια άλλη κυρία, συγγραφέας, η κυρία Λιάνα που πέτυχε Διάνα.

- Κυρία Δενεζάκη γιατί χαμογελάς τόσο πολύ;
- Είσαι και εσύ παιδί;

Η κυρία μας, μας λέει ότι εμείς θα σώσουμε τον κόσμο αν δε ξεχάσουμε ποτέ ότι πάντα θα είμαστε και παιδιά!!!

- Έτσι είναι οι συγγραφείς; χαμογελαστοί - φωτεινοί - αγαπνητοί; Ε λοιπόν κυρία Λιάνα και κυρία μας, καλώς ήλθατε στην παρέα μας - των μικρών παιδιών- που δεν είναι τυχαίο ότι κάθε μέρα το πρώτο βραβείο που σπκώνουν είναι το βραβείο της αλληλεγγύης, γιατί εμείς τα μικρά παιδιά ξέρουμε τι σημαίνει η λέξη «σ' αγαπά φίλε μου».

Τα παιδιά του 36ου Νηπιαγωγείου Χανίων

Μ

ια φορά κι έναν καιρό... ήταν ένας πειρατής που τον έλεγαν Τζακ Πατατάκη.

Ο Τζακ Πατατάκης ήταν πάντα χαρούμενος και γελαστός. Αγαπούσε τη μουσική, τα χρώματα, τα ψαράκια και τις κριτσανιστές τηγανιτές πατάτες. Ζούσε σε ένα κάστρο που βρισκόταν πάνω στο καράβι του. Με το πλήρωμά του ταξίδευαν στις θάλασσες και τους ωκεανούς.

Κάποτε ο Τζακ και το πλήρωμά του ανακάλυψαν έναν χάρτη, που τους οδήγησε σε έναν θησαυρό αλλιώτικο από τους άλλους. Ήταν ένα σεντούκι που απ' έξω έμοιαζε συνηθισμένο, μόνο που μέσα δεν ήταν γεμάτο με διαμάντια, χρυσές λίρες ή κοσμήματα.

Ο θησαυρός αυτός χάριζε χαμόγελα κι αγάπη. Ξεκλείδωνε τις καρδιές και τις έκανε γλυκές κι απαλές σαν παγωτό φράουλα. Το κακό, όμως, ήταν πως ο Τζακ δεν είχε το κλειδί που άνοιγε το σεντούκι. Κι αυτό το σεντούκι δεν ανοίγει διαφορετικά! Ο Τζακ, βλέπετε, είχε έναν ορκισμένο εχθρό, τη μάγισσα Νευραλγήσιους, η οποία κρατούσε το κλειδί. Κάποτε το σεντούκι της ανήκε, όμως το έχασε, ώσπου έμαθε ότι το βρήκε ο Πατατάκης, και τώρα ήθελε να του το αρπάξει. Αυτή η μάγισσα έφτιαχνε φίλτρα από πιπέρι, θυμό, νύχια δράκου, σάλιο φιδιού και ζήλια. Ηθελε να μην ανοίξει ποτέ κανείς το σεντούκι. Γι' αυτό έβαλε στόχο της τον Τζακ.

Ο πειρατής ήταν πολύ στεναχωρημένος, που δεν μπορούσε να βρει το κλειδί που θα άνοιγε το σεντούκι. Για καλή του τύχη, μπροστά του εμφανίστηκε η μάγισσα Μεγαλοκαλόκαρδη

Εκείνος την είδε και χαμογέλασε. Ήξερε πως θα τον βοηθούσε! Όπως κι έγινε! Μόλις η Μεγαλοκαλόκαρδη έμαθε τι είχε συμβεί, πέταξε με τη σκούπα της για την Παραμυθοχώρα. Εκεί, συνάντησε την Κοκκίνοσκομφίτσα, τη Σταχτοπούτα και όλους τους ήρωες των παραμυθιών. Μάλιστα, το Ασχημόπαπο της χάρισε ένα πούπουλο από τα φτερά του, ο Πινόκιο ένα από τα καπέλα του και οι νάνοι ένα αρκουδάκι. Η Μεγαλοκαλό-

καρδη τους ευχαρίστησε και γύρισε πίσω στο καράβι του Τζακ τραγουδώντας!

«Με αυτό το πούπουλο, θα τη γαργάλησουμε. Το καπέλο θα της το χαρίσουμε. Και, το αρκουδάκι θα της πούμε να το παίρνει αγκαλιά πριν κοιμηθεί, για να βλέπει πάντα όμορφα όνειρα», είπε η Μεγαλοκαλόκαρδη στον πειρατή κι έφυγαν για να συναντήσουν τη μάγισσα Νευραλγήσιους

Δεν άργησαν να τη βρουν και να κάνουν πράξη τα σχέδιά τους. Στην αρχή, όταν τη γαργάλησαν, εκείνη νευρίασε πολύ, αλλά μετά ξεκαρδίστηκε στα γέλια. Κι έτσι όπως είχε φτιάξει η διάθεσή της, όταν της χάρισαν το καπέλο, το φόρεσε αμέσως, και μόλις της έδωσαν το αρκουδάκι, τους ευχαρίστησε ενθουσιασμένη.

Το άλλο πρωί η μάγισσα Νευραλγήσιους ξύπνησε χαρούμενη. Τόσο όμορφα όνειρα είχε δει, που ζήτησε από τον πειρατή και τη Μεγαλοκαλόκαρδη να γίνουν φίλοι. Μάλιστα, τους πρότεινε να ανοίξουν μαζί το σεντούκι και να μοιράσουν το θησαυρό σε όλο τον κόσμο. Οι δυο μάγισσες έγιναν αχώριστες. Εφτιαχναν φίλτρα που σκορπούσαν καλοσύνη, κι ο Τζακ Πατατάκης μοίραζε τους θησαυρούς που έβρισκε σε όποιον

είχε ανάγκη. Για να γιορτάσουν τη φιλία τους διοργάνωσαν ένα μεγάλο πάρτι!

Από τότε και μετά έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα!

Τα παιδιά που δημιούργησαν και εικονογράφησαν αυτό το βιβλίο!

ΒΡΑΓΙΑ ΡΕΪΝΑ
ΒΑΜΒΑΚΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΞΕΖΩΝΑΚΗΣ ΗΛΕΚΤΡΑ
ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ ΕΥΘΥΜΙΑ
ΚΟΥΝΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΚΟΥΚΟΥΛΑ ΜΑΡΓΙΑΝΝΑ
ΛΕΔΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΛΙΟΔΑΚΗ ΗΛΙΑΝΑ
ΜΑΡΚΟΥΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
ΜΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΣΙΝΑΝΙ ΑΡΓΙΕΤΑ
ΠΑΠΑΦΙΛΙΠΠΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΤΡΟΧΑΛΑΚΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ
ΣΚΑΡΑΚΗΣ ΕΥΤΥΧΗΣ
ΤΣΙΣΚΑΚΗΣ ΕΥΤΥΧΗΣ
ΧΑΜΠΑ ΗΛΙΑΝΑ-ΕΥΤΥΧΙΑ
ΧΑΣΙΩΤΗ ΜΑΡΙΑ
ΧΑΤΖΗΜΙΧΕΛΑΚΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΝΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΟΣ
ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ-ΧΑΜΗΛΑΚΗ

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΟΣ
info@herb.gr

Βιότοπος - περιγραφή

Η λατινική ονομασία του βοτάνου είναι PRUNUS laurocerasus (Κερασέα ή δαφνοκέρασος) και ανήκει στην οικογένεια των Ροδωδών. Η οικογένεια αυτή περιλαμβάνει πολυάριθμα είδη, μεταξύ των οποίων βρίσκουμε τα κυριότερα καρποφόρα δένδρα, όπως τις ροδακινιές, τις κερασιές, τις δαμασκηνιές κ.ά.

Δαφνοκερασιά

Η Δαφνοκερασιά κατάγεται από την Μαύρη Θάλασσα και ευδοκίμει στις μεσημβρινές περιοχές της κεντρικής και δυτικής Ασίας, καθώς και της νοτιοανατολικής Ευρώπης. .

Στη χώρα μας φύεται στην ανατολική Θράκη σε δάση, όπου υπάρχουν ελαφρά και δροσερά χώματα. Το συναντούμε με τις κοινές ονομασίες Δαφνοκερασιά, Μάι, Δαφνοειδές και Ροδαφινιά.

Είναι θάμνος που φτάνει σε ύψος τα 3 με 4 μέτρα, αειθαλής, διακοσμητικός, θεραπευτικός και δηλητηριώδης.

Έχει άνθη υπόλευκα, με 5 πέταλα σε μακριά τσαμπιά, όρθια που φύονται στη μασάλη των φύλλων. Είναι είδος ερμαφρόδιτο (έχει αρσενικά και θηλυκά όργανα) και επικονιάζεται από μέλισσες και λεπιδοπτερά.

Τα φύλλα είναι επάλληλα, αυγοειδή, στενόμακρα με μίσχο κοντό, χονδρά, σκληρόσαρκα, λαμπρά, άτριχα, λεία και από τις δύο μεριές, οδοντωτά. Όταν τα κοπανίσουμε μυρίζουν πικραμύδαλο.

Ο κορμός είναι λείος, μαυριδερός εξωτερικά, με ξύλο σκληρό κοκκινωπό. Ο καρπός είναι δρύπη (καρπός που έχει σαρκώδες περικάρπιο) αυγοειδής, φαίνεται χωρισμένος σε δύο μέρη, λίγο σαρκώδη, με γεύση στυφή και μαύρου χρώματος κατά την ωρίμανση. Μοιάζει με μικρό κεράσι.

Σπέρμα σχεδόν σφαιρικό και λείο. Είναι ιδανικό φυτό για φράχτες.

Το φυτό είναι δηλητηριώδες εξ αιτίας του υδροκυάνιου που περιέχει, ιδιαίτερα στα φύλλα. Τα τριμμένα φύλλα είναι τόσο δηλητηριώδη που αρκεί η παρουσία τους σε κλειστό χώρο για να εξουδετερώσει τα έντομα χωρίς τη χρήση εντομοκτόνων. Οι σπόροι και τα φρούτα του φυτού δεν είναι βρώσιμα.

Ιστορικά στοιχεία

Στην Ευρώπη γνώριζαν εδώ και αιώνες την

χρήση του ανθόνερου των φύλλων του δέντρου στην ιατρική.

Στη Γαλλία χρησιμοποιούσαν εδώ και αιώνες τα φύλλα για τον αρωματισμό του γάλακτος και των γαλακτερών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να έχουν σημειωθεί αρκετές δηλητηριάσεις. Από τα φύλλα έπαιρναν με απόσταση έπαιρναν αιθέριο έλαιο (eau distillee de laurier cerice). .

Μέχρι τα μέσα του 19ου αιώνα το νερό που λάμβαναν από την απόσταση της Δαφνοκερασιάς, ήταν πηγή υδροκυανικού οξέως, γνωστού και ως πρωσικού οξέως. Ο Σερ Ρόμπερτ Κρίστιανο στην «Πραγματεία για δηλητήρια» που δημοσιεύθηκε το 1840 αναφέρει για το υδροκυανικό οξύ ότι «έχει προκαλέσει επανειλημμένα δηλητηριάσεις από ατύχημα, έχει χρησιμοποιηθεί σε αυτοκτονίες και ως όργανο δολοφονίας». Ο ίδιος αναφέρει και περιστατικό με βοήθη φαρμακοποιού ο οποίος θεωρώντας ότι το περιεχόμενο του γυάλινου ποτηριού που είχε αφήσει έξω ο φαρμακοποιός ήταν ηδύποτο, το ήπια με αποτέλεσμα να πεθάνει μέσα σε δύο λεπτά.

Συστατικά - χαρακτήρας

Όλα τα μέρη του φυτού περιέχουν υδροκυάνιο, μία δηλητηριώδη ουσία που περιέχουν και τα πικραμύδαλα στα οποία προσδίδει την γνωστή γεύση.

Η τοξίνη αυτή βρίσκεται κύρια στα φύλλα (ιδιαίτερα στα νεαρά) και λιγότερο τους σπόρους του φυτού.

Τα φύλλα περικλείουν δύο τοξικά γλυκοσίδια, την προυλαουρασίνη και την προουασίνη σε ποσοστό 1,5%. Κατά την μάσηση αυτά μετατρέπονται σε γλυκόζη, υδροκυάνιο και βενζαλδεΐδη. Το κυανίδιο επιδρά στο κεντρικό νευρικό σύστημα και μπορεί να προκαλέσει ακόμη και θάνατο.

Τα σπέρματα περιέχουν αμυγδαλίνη.

Ανθιση - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Ανθίζει από τα τέλη Μαρτίου και τον Απρίλιο. Για θεραπευτικούς σκοπούς συλλέγονται τα νεαρά φύλλα.

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Δρα ως αντισπασμωδικό, ναρκωτικό, οφθαλμικό και ηρεμιστικό.

Η αμυγδαλίνη και η προουασίνη, που περιέχει το φυτό είναι ουσίες που όταν έρθουν σε επαφή με το νερό, μετατρέπονται σε υδροκυανικό οξύ. Σε μικρή ποσότητα αυτή η δηλητηριώδης ουσία μπορεί να τονώσει την αναπνοή, βελτιώνει την πέψη και δίνει μια αίσθηση ευφορίας.

Επίσης θεωρείται ότι δρα θετικά στη θεραπεία του καρκίνου.

Σε υπερβολική ποσότητα όμως μπορεί να προκαλέσει αναπνευστική ανεπάρκεια και θάνατο.

Τα φρέσκα φύλλα δρουν ως αντισπασμωδικά, ναρκωτικά και ηρεμιστικά.

Έτσι χρησιμοποιούνται με διάφορα παρασκευάσματα κατά των νευρικών σπασμών των μυών και της κράμπας του στομάχου.

Δρουν κατά των εμέτων, του νευρικού βήχα, της στηθάγχης, του άσθματος, του κοκίτη, του βρογχίτη, της πνευμονίας και είναι ρυθμιστικά των παλμών της καρδιάς.

Εξωτερικά το κρύο έγχυμα των φύλλων χρησιμοποιείται για οφθαλμικές πλύσεις. Τα φύλλα που χρησιμοποιούνται πρέπει να είναι φρεσκοκομμένα, γιατί τα αποξηραμένα φύλλα έχουν χάσει τα ενεργά συστατικά τους.

Εξωτερικά σε καταπλάσματα είναι καταπραυντικό των πόνων από καψίματα και καρκινικές πληγές.

Στην ομοιοπαθητική το βάμμα που εξάγεται

από τα φύλλα, χρησιμοποιείται σαν καταπραυντικό του νευρικού συστήματος και σαν σπασμολυτικό. Σε εξωτερική χρήση είναι καταπραυντικό και εφαρμόζεται με καταπλάσματα.

Παρασκευή και δοσολογία

Για θεραπευτικούς σκοπούς χρησιμοποιούνται τα νεαρά φύλλα του φυτού.

Παρασκευάζεται ως έγχυμα (ένα φρέσκο φύλλο σε 200 γραμμάρια βραστό νερό) ή με σκόνη των φύλλων (20-30 εκατοστά του γραμμαρίου). Η δοσολογία υπό μορφή αποσταγμένου νερού είναι 15-20 γραμμάρια για μία δόση.

Προφυλάξεις

Όπως ήδη έχει αναφερθεί είναι βότανο δηλητηριώδες που χρησιμοποιείται μόνο κάτω από τις οδηγίες ιατρών. Υπάρχει κίνδυνος δηλητηριάσεων και είναι πολύ επικίνδυνη η χρήση του ιδιαίτερα σε παιδιά.

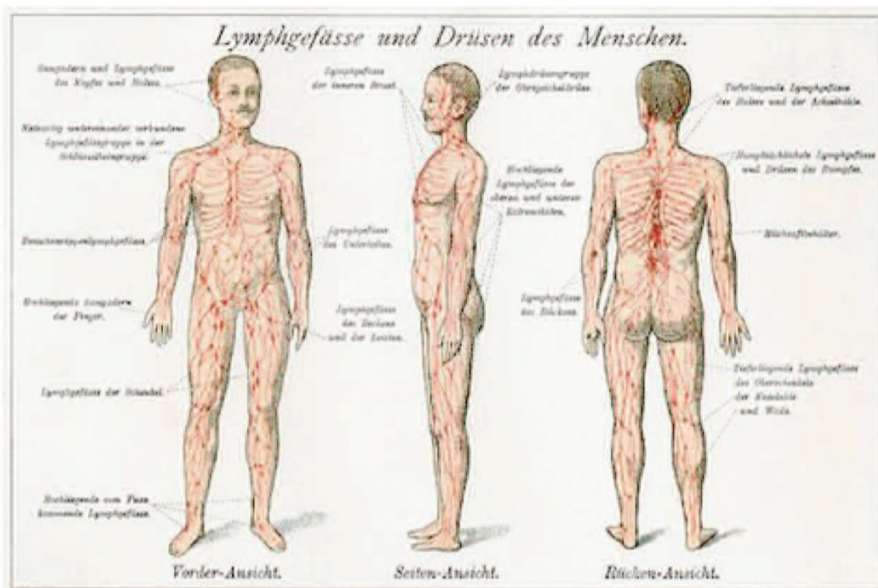
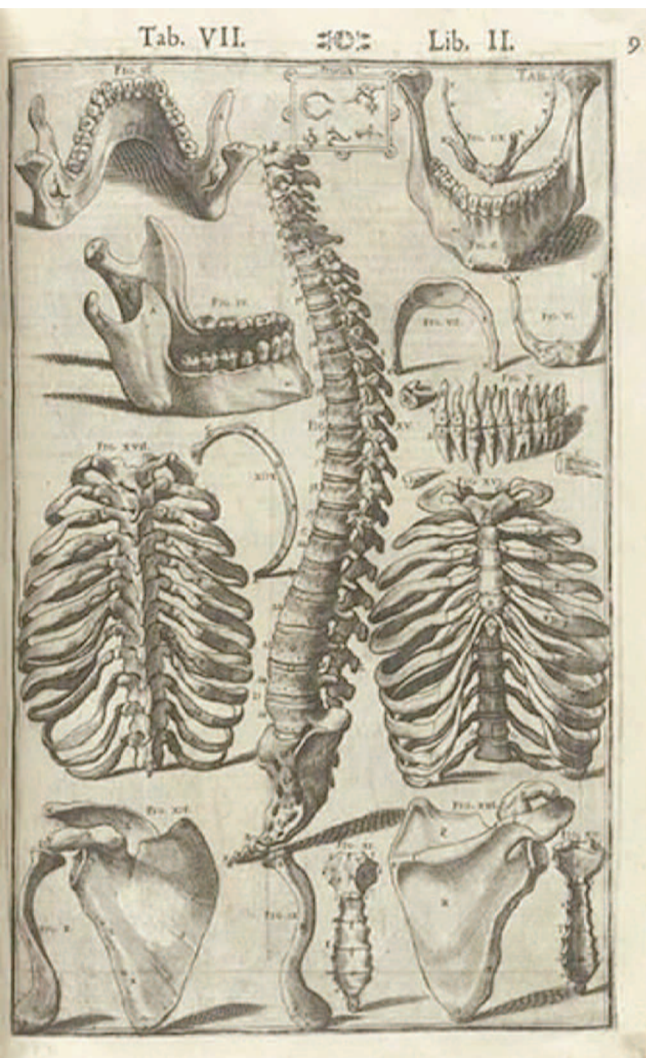
Οι ιατρικές πρακτικές συνοδεύουν τον άνθρωπο από τη στιγμή που έκανε τα πρώτα του βήματα στη γη. Ο δρόμος που ακολούθησε η ιατρική στο πέρασμα του χρόνου, είναι γεμάτος από εκπληκτικές ιστορίες αυτοσχεδιασμού, άγνοιας, απάτης, πάθους ή και λάθους.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΓΙΑΝΝΗΣ
M.Sc.

Ιστορία της Ιατρικής: Ένα απίθανο ταξίδι στον χρόνο

μέρος 97ο

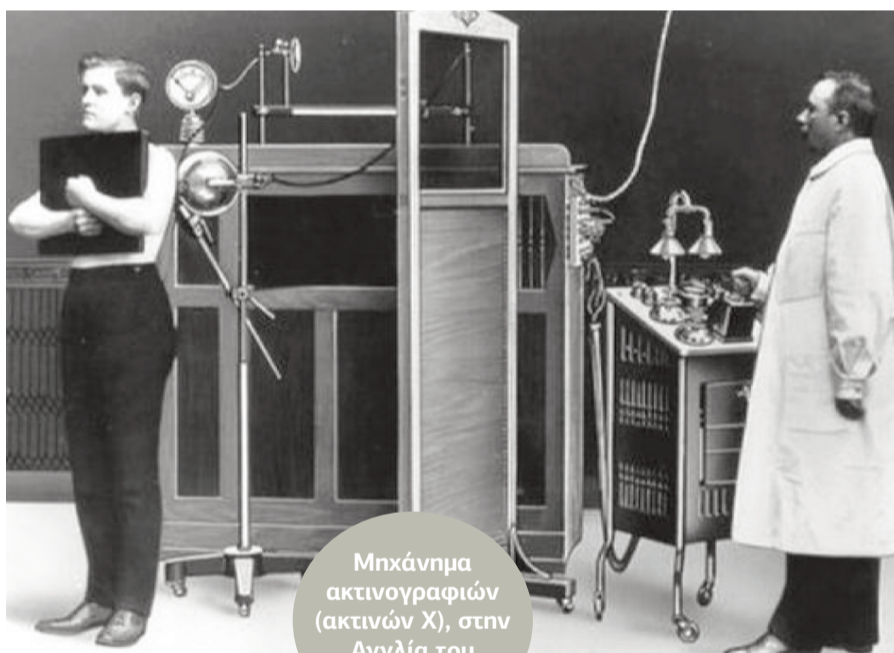

Ανατομία του ανθρώπινου λεμφικού συστήματος, σε λιθογραφία του 1920.

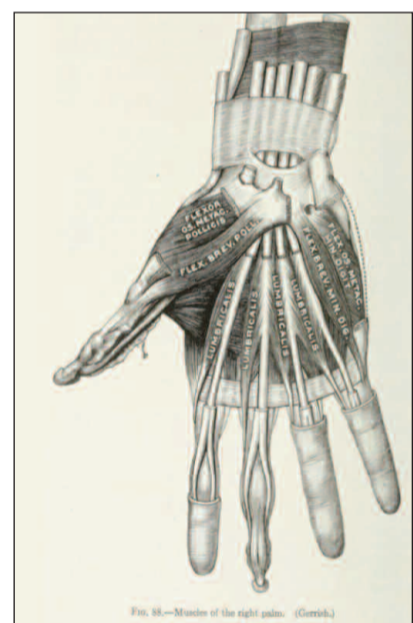

Αγγεία του εγκεφάλου, όπως απεικονίζονται στο ηλεκτρονικό μικροσκόπιο.

Ανατομικό σχέδιο του διάσπμου Ιταλού ανατόμου Giulio Casserio of Piacenza, από το Tabulae anatomicae, τον σημαντικότερο άτλαντα ανατομίας του 17ου αιώνα, ο οποίος περιείχε 97 απεικονίσεις και εκδόθηκε στη Βενετία το 1627.

Μηχάνημα ακτινογραφιών (ακτινών X), στην Αγγλία του 1920.

Οι μύες της δεξιάς παλάμης, από επιστημονικό περιοδικό ανατομίας και κινησιολογίας του 1919.

Πριν από 2.500 χρόνια στην Κεντρική Αμερική οι Μάγιας τρυπούσαν τα δόντια τους με αυτοσχέδια λεπτά τρυπάνια και τους έβαζαν πολύτιμους λίθους, για θεραπευτικούς, αισθητικούς ή θρησκευτικούς λόγους.

Δύο νάνοι-κλόουν την ώρα της ανάπαυσης, μεταξύ των παραστάσεων (ΗΠΑ, 1940).

Σετ χειρουργικών εργαλείων οδοντιατρικής, από την Τεχεράνη (Ιράν) του 19ου αιώνα.

Κουτί πρώτων βοηθειών, που χρησιμοποιήθηκε από τους Γερμανούς πιλότους τον 1ο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com • no14me.blogspot.gr/

Τα ανατρεπτικά Βιβλία

» Pablo Gutiérrez (μτφρ. Κλαίτη Σωτηριάδου, εκδόσεις Καστανιώτη)

Η Ρέμε είναι μια άσεμνη γριά που ντύνεται με κουρέλια κι αφήνει τα μαλλιά της ελεύθερα πάνω στους ώμους της σαν άγρια χόρτα. Μέσα της δαιμονίζεται η δύναμη της γυναίκας που επιβιώνει, δέρμα θαλάσσιου ελέφαντα, τα μάγουλα δυο μήλα της Χιονάτης. Ο χρόνος της ανήκει, δεν κοιμάται, δεν φοβάται κανέναν: τα ξημερώματα τριγυρίζει σαν φρουρός, οι στοές της πλατείας βρυχώνται από τα χασμουρήτά της, το μεσημέρι κουλουριάζεται στον ήλιο για να διαβάσει οποιοδήποτε από τα βιβλία που κουβαλάει μαζί της.

Η Ρέμε δεν διαφέρει από τους ανθρώπους της διπλανής της πόρτας. Βιάστηκε να παντρευτεί για να φύγει μακριά από την οικογένειά της, να δραπετεύσει από τον ασφυκτικό κοινωνικό περίγυρο προτού κηλιδωθεί η φήμη της. Χιλιόμετρα μακριά, με τον άντρα της, που ποτέ δεν τον πόθησε σαρκικά, θα βρουν καταφύγιο σε λίγα τετραγωνικά μέτρα, ένα διαμέρισμα σε μία από τις εκατοντάδες εργατικές κατοικίες που ορθώθηκαν την περίοδο εκείνη, για πενήντα χρόνια φιλοξενούμενοι του κράτους και μόνο ύστερα ιδιοκτήτες, μία πόλη έξω από τα όρια της πόλης αρχικά, μία πόλη μέσα στην πόλη στη συνέχεια. Θα αποκτήσει δύο παιδιά. Εκείνα με τη σειρά τους θα βιαστούν να εγκαταλείψουν την οικογενειακή σκέπη. Ο κύκλος της ζωής.

Όταν θα γυρίσει σπίτι της, μετά από πολλές μέρες στο νοσοκομείο στο πλευρό του άντρα της, χήρα πια, θα ανοίξει την πόρτα

στον ταχυδρόμο. Εκείνος μεταφέρει ένα δέμα με παραλήπτη κάποιον γείτονα, αδυνατεί όμως να τον βρει, της ζητάει να το παραλάβει εκείνη εκ μέρους του, ως διευκόλυνση, το δέμα είναι βαρύ. Εκείνη θα δεχτεί. Κλείνοντας πίσω της την πόρτα δεν θα μπορέσει να αντισταθεί. Το δέμα περιέχει βιβλία. Όταν ο γείτονας θα της χτυπήσει την πόρτα εκείνη θα δηλώσει άγνοια. Μικρότερη η Ρέμε διάβαζε, ύστερα ήρθαν τα παιδιά, το νοικοκυριό, οι υποχρεώσεις. Τώρα όμως είναι κυρία του χρόνου της.

Ο Γκουτιέρεθ, γεννημένος στην Ουέλβα της Ισπανίας το 1978, αποφασίζει να διηγηθεί την ιστορία ενός εργατικού προαστίου, με κεντρική πρωίδα την Ρέμε. Με αφετηρία την ιστορία που επιθυμεί να διηγηθεί ανοίγονται μπροστά του διάφοροι δρόμοι. Ένας απ' αυτούς θα μπορούσε να οδηγή, σαν ένα απλοϊκή φιλοσοφία παραμύθι, στη δύναμη των βιβλίων. Ένας άλλος, ρεαλιστικά όμως, στην κοινωνική και πολιτική κατάσταση της Ισπανίας των

εργατικών συνοικιών. Κάποιος τρίτος, γεμάτος νοσταλγία, στα χρόνια που πέρασαν, στη ματαιότητα. Ίσως ακόμα και κάποιος πιο άκομψα κωμικός, μία γριά χήρα, με σεξουαλικά απωθημένα, που γίνεται ηγέτης μίας επανάστασης απέναντι στην απαγόρευση της δημοτικής αρχής για άπλωμα των ρούχων στην εξωτερική πλευρά των κατοικιών. Ο Γκουτιέρεθ όμως επιθυμεί να ακολουθήσει ένα οδικό δίκτυο γεμάτο διακλαδώσεις και περιφερειακούς, με έναν τρόπο αρκετά προσωπικό, παίζει ανάμεσα στον ρεαλισμό και στον συμβολισμό, στο συγκεκριμένο και το αφηρημένο, στη θλίψη και το χιούμορ, εξοργίζει και συγκινεί τον αναγνώστη, αλλάζοντας διαρκώς θέση παρατήρησης, αδυνατώντας να αποφασίσει αν αγαπά ή μισεί τους ήρωές του, αν πιστεύει ή όχι σ' αυτούς, αν ελπίζει σ' ένα καλύτερο αύριο ή αν νιώθει νικημένος από τη ματαιότητα. Και το αποτέλεσμα τον δικαιώνει.

Τα ανατρεπτικά βιβλία είναι ένα ιδιαίτερο μυθιστόρημα, φτιαγμένο με τέτοιο τρόπο που κρατάει τον αναγνώστη σε μία άβολη θέση ενώ ταυτόχρονα τον παρασύρει στην ανάγνωση, ένα λαϊκό μυθιστόρημα μοπολιασμένο με ιδέες και αναφορές στην ισπανική κυρίως λογοτεχνία, μία ιστορία απλή -ακόμα και απλοϊκά αδιάφορη θα μπορούσε κάποιος να τη χαρακτηρίσει- δοσμένη με έναν τρόπο που ενώ την αφήνει στο πλάι, ταυτόχρονα την αποθεώνει, διατηρεί το κλισέ και την επανάληψη της ζωής, προσθέτοντας όμως πινελιές και φίλτρα, όπως δηλαδή συνθηρίζει να κάνει η λογοτεχνία, που αγαπάει και υπηρετεί ο Γκουτιέρεθ.

Γ. ΚΩΝ.

Μια έρευνα

για τους Σουμπερίτες

Ολόκληρη η αιματηρή πορεία του Φριτς Σούμπερτ και των "Σουμπεριτών" στην Κρήτη και στη Μακεδονία αποτυπώνεται στην έρευνα του Έλληνα Πανεπιστημιακού στον Καναδά Θανάση Φωτίου.

Για μια 15ετία ο συγγραφέας συγκέντρωσε εκατοντάδες μαρτυρίες, αρχεία στην Ελλάδα και Γερμανικά αρχεία ακολουθώντας τα βήματα των ναζί του Σούμπερτ και των εγκλημάτων που διέπραξαν σε Κρήτη και Μακεδονία όπου έδρασαν. Ο συγγραφέας με επιστημονική έρευνα και πλούσια στοιχεία καταρρίπτει ένα σωρό μύθους που αναπτύχθηκαν τα μεταπολεμικά χρόνια (πχ. ότι ο Σουμπερτ ήταν Ελληνικής κατα-

γωγής είχε γεννηθεί στη Σμύρνη και είχε πολεμήσει στο στρατό του Κεμάλ εναντίων των Ελλήνων. Ο συγγραφέας με ξεκάθαρα στοιχεία αποδεικνύει ότι ο Σούμπερτ γεννήθηκε στο Ντόρμουντ, ζούσε για χρόνια στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου όπου έμαθε τα ελληνικά).

Στα πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία του Σούμπερτ η αποκάλυψη όλων των ανδρών που υπηρέτησαν δίπλα του των λεγομένων και Σουμπεριτών, τα ονόματά τους, τον τόπο καταγωγή τους και την τύχη τους μετά τον πόλεμο. Μια συγκλονιστική ιστορική έρευνα από τις εκδόσεις "Επίκεντρο" που ρίχνει το φως σε μια από τις πιο φρικτές μορφές της ναζιστικής κατοχής στην Ελλάδα αλλά και των στους ντόπιους συνεργάτες του.

Βιβλία

Στο δάσος

Tana French

Μετάφραση: Ειρήνη Παϊδούση

Εκδότης: Μεταίχμιο

Καθώς σουρουπώνει σε ένα μικρό προάστιο του Δουβλίνου το καλοκαίρι του 1984, οι μανάδες αρχίζουν να φωνάζουν στα παιδιά τους να έρθουν σπίτι. Αυτό το ζεστό βράδυ, όμως, τρία παιδιά δεν επιστρέφουν από το σκοτεινό και βουβό δάσος. Όταν φτάνουν οι αστυνομικοί, βρίσκουν μόνο ένα από τα παιδιά να γραπώνει έναν κορμό τρομοκρατημένο, τα αθλητικά του ματωμένα. Δεν μπορεί να θυμηθεί ούτε μια λεπτομέρεια από τις τελευταίες ώρες.

Είκοσι χρόνια αργότερα, το αγόρι αυτό, ο Ρομπ Ράιαν, δουλεύει στο Τμήμα Ανθρωποκτονιών του Δουβλίνου και κρατά το παρελθόν του κρυφό. Όταν όμως ένα δωδεκάχρονο κορίτσι βρίσκεται δολοφονημένο στο ίδιο δάσος, ο Ρομπ και η Κάσι Μάντοξ, συνεργατίδα του και στενή του φίλη, βρίσκονται να ερευνούν μια υπόθεση ανατριχιαστικά παρόμοια με το ακόμα ανεξιχνίαστο μυστήριο του 1984. Έχοντας οδηγό μικρά ψήγματα αναμνήσεων από καιρό καταπιγμένων, ο Ρομπ έχει τώρα την ευκαιρία να ξεσκεπάσει τόσο το μυστήριο όχι μόνο της τρέχουσας υπόθεσης, αλλά και αυτής από το ίδιο του το παρελθόν...

Η δική μου ιστορία

Χουάν Χοσέ Μιγιάς

Μετάφραση: Θεοδώρα Δαρβίρη

Εκδότης: Ψυχογιός

Ο αφηγητής της ιστορίας αυτής είναι ένα δωδεκάχρονο αγόρι σαν όλα τα άλλα, με τους φόβους, τις ανασφάλειες και τα όνειρά του. Ίσπου μια μέρα, στην επιστροφή από το σχολείο, ρίχνει από μια γέφυρα μια μπίλια, προκαλώντας ένα ατύχημα που θα στοιχίσει τη ζωή σε μια οικογένεια. Μόνο η συνομήλική του Ιρένε σώζεται, αλλά μένει ανάπηρη. Εκείνη η μέρα σημαδεύει τη ζωή του. Το μοιραίο λάθος του γίνεται το μεγαλύτερο μυστικό του - και η Ιρένε η μεγαλύτερη εμμονή του. Η αγάπη του γι' αυτή θα ξεκινήσει από την ενοχή αλλά θα γίνει η σωτηρία του καθώς η δική του οικογένεια διαλύεται με το διαζύγιο των γονιών του...

Με το ξεχωριστό στιλ και το τόσο προσωπικό χιούμορ του, ο Μιγιάς γράφει μια ιστορία για την εφηβεία και τη δύσκολη πορεία προς την ενηλικίωση. Ακροβατώντας ανάμεσα στην πρόκληση και την ευαισθησία, ο ήρωάς του αφηγείται όλα όσα ο ίδιος ο Μιγιάς -κι ο καθένας από εμάς- δε βρίσκει το κουράγιο να εξομολογηθεί.

Μια ιστορία για όσους είναι νέοι κι όσους υπήρξαν κάποτε και δεν το ξέχασαν ποτέ.

Η στέπα - Η ιστορία ενός ταξιδιού

Αντόν Πάβλοβιτς Τσέχοφ

Λογοτεχνική απόδοση: Εφη Πλιάτσικα - Πανσελίνου

Μετάφραση: Ευτυχία Παμπούκη

Εκδότης: Καστανιώτης

Η εμβληματική αυτή νουβέλα αφηγείται την αξέχαστη ιστορία του Εγκόρουσκα, ενός εννιάχρονου αγοριού που φεύγει από το σπίτι του προκειμένου να σπουδάσει. Η μητέρα του, που θέλει να τον γράψει στο γυμνάσιο, αποφασίζει να τον στείλει σε μια φίλη της. Όμως ο προορισμός είναι μακρινός και, για να φτάσει εκεί ο μικρός με το πλιοκαμένο πρόσωπο και τα κλαμένα μάτια, θα πρέπει πρώτα να διασχίσει την απέραντη στέπα, την απλόκληρη καρδιά της ρωσικής υπαίθρου, γεμάτη πολύχρωμες μορφές και απρόβλεπτους κινδύνους. Σε τούτη την πορεία, που μοιάζει με πρώτη ενηλικίωση, τον συνοδεύουν ο έμπορος θεός του και ένας ιερέας, οι οποίοι τον εμπιστεύονται αργότερα σ' ένα караβάνι που βρίσκουν στο δρόμο τους. Ο Εγκόρουσκα παρατηρεί την αδάμαστη φύση, ακούει τις παράξενες κουβέντες των απλών χωρικών και σιγά σιγά παραδίνεται σ' έναν γλυκόπικρο ρεμβασμό που διαπερνά την πραγματικότητα και ξανοίγεται στις αχανείς εκτάσεις της φαντασίας. Ότι αρχίζει ως ένα συνθησιμένο ταξίδι σε μια αρχέτυπη ενδοχώρα, μετουσιώνεται από τον Αντόν Τσέχοφ σε μια πνευματική περιπέτεια με ορίζοντα την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη. Ένας συγκλονιστικός ύμνος στο γίνεσθαι και στο παρέχεσθαι, ένα πεζογραφικό ποίημα.

Ο χρόνος μπροστά μας

Βαγγέλης Κούτας

Εκδότης: Κέδρος

Ενας άντρας, κορυφαίος στέλεχος εταιρείας, προσπαθεί να ξεφύγει από τους εφιάλτες του. Στην προσπάθειά του καταφεύγει στο ντιβάνι της ψυχανάλυσης. Καθώς ξετυλίγει το νήμα της ζωής του, η σχέση του με την όμορφη ψυχολόγο γίνεται πιο προσωπική και η αμοιβαία έλξη τους περιπλέκει επικίνδυνα τα πράγματα. Οι εξομολογήσεις για το παρελθόν του συνθέτουν μια τοιογραφία της ελληνικής επαρχίας από το τέλος του Εμφυλίου μέχρι την πτώση της χούντας.